JUSTICIA NANG DIOS

MĜA ILANG BAGAY NA INASAL DITO SA FILIPINAS NANG MAÑGA FRAILE,

SINULAT NI

Mariano Sequera

Redactor sa pamahayagang ANG KAPATID ÑG BAYAN, EL GRITO DEL PUEBLO at sumusulat sa iba't iba pang inilalathala dito sa Maynila.

UNANG BAHAGUI NANG ¡NASAAN ANG DIOS!

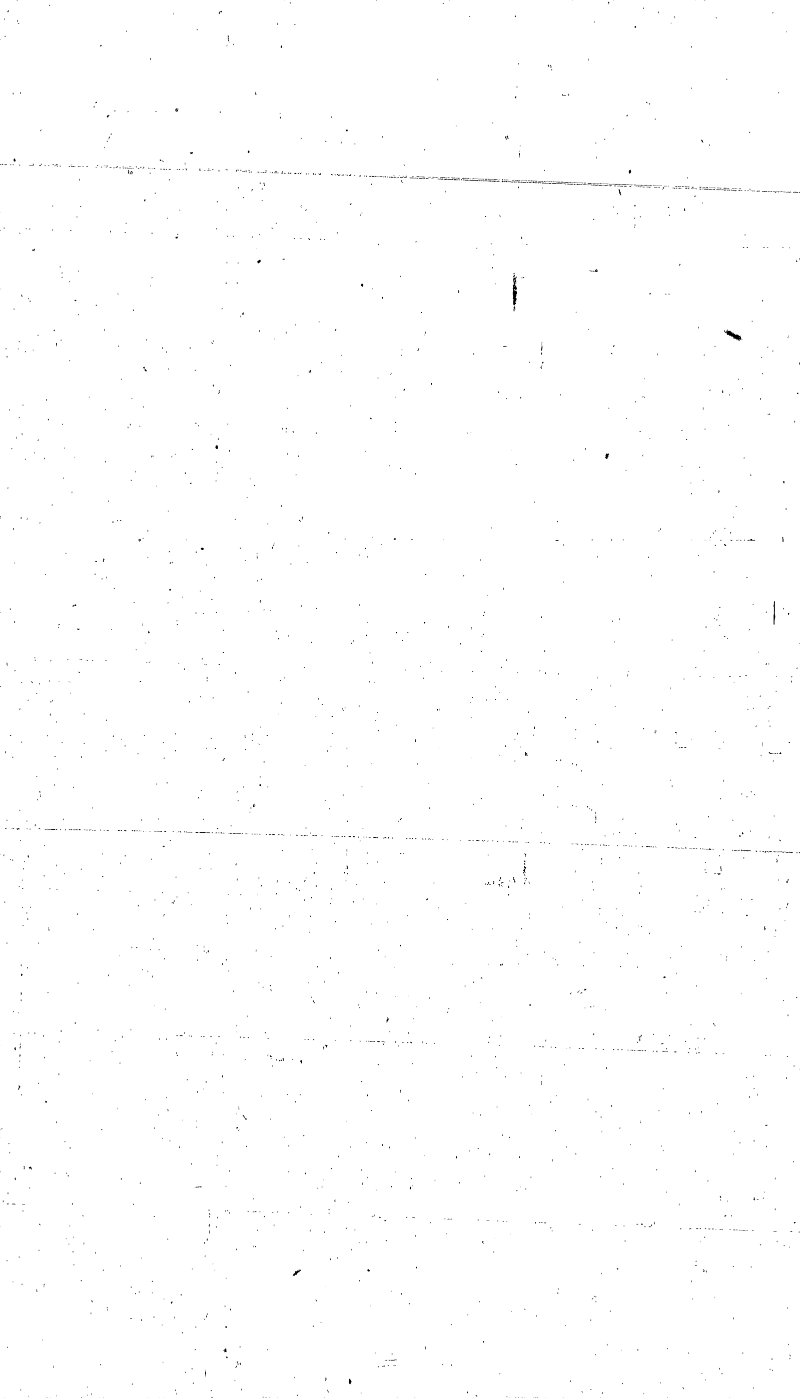
1.ª Edición.

MAYNILA

LIMBAGAN NI CHOFRÉ Y COMP.ª

Escolta, núm. 33

1899

JUSTICIA ÑG DIOS

MGA ILANG BAGAY NA INASAL DITO SA FILIPINAS NANG MAÑGA FRAILE,

SINULAT NI

MARIANO SEQUERA

Redactor sa pamahayagang ANG KAPATID ÑG BAYAN, EL GRITO DEL PUEBLO at sumusulat sa iba,t, iba pang nilalathala dito sa Maynila.

UNANG BAHAGUI NANG ¡NASAAN ANG DIOS!

1.ª Edicion.

MAYNILA

LIMBAGAN NI CHOFRÉ Y COMP.ª

Escolta, num. 33

1899

Sa Inang Filipinas.

Sa tanang supling mong tunay cong capatid
na sa iyo'y nag-alay ng̃ bung̃a ng̃ isip
ibig cong pumisan, cutad man ang bait,
at maguing dang̃al co sa buhay na quipquip.

Ng̃ upang sacaling mang̃iba mang bayan
na hindi sarili,t, tungtung̃án co lamang,
¡Ina co'y! marinig mauica ng̃ ibang
aco ay sa iyo marunong magmahal.

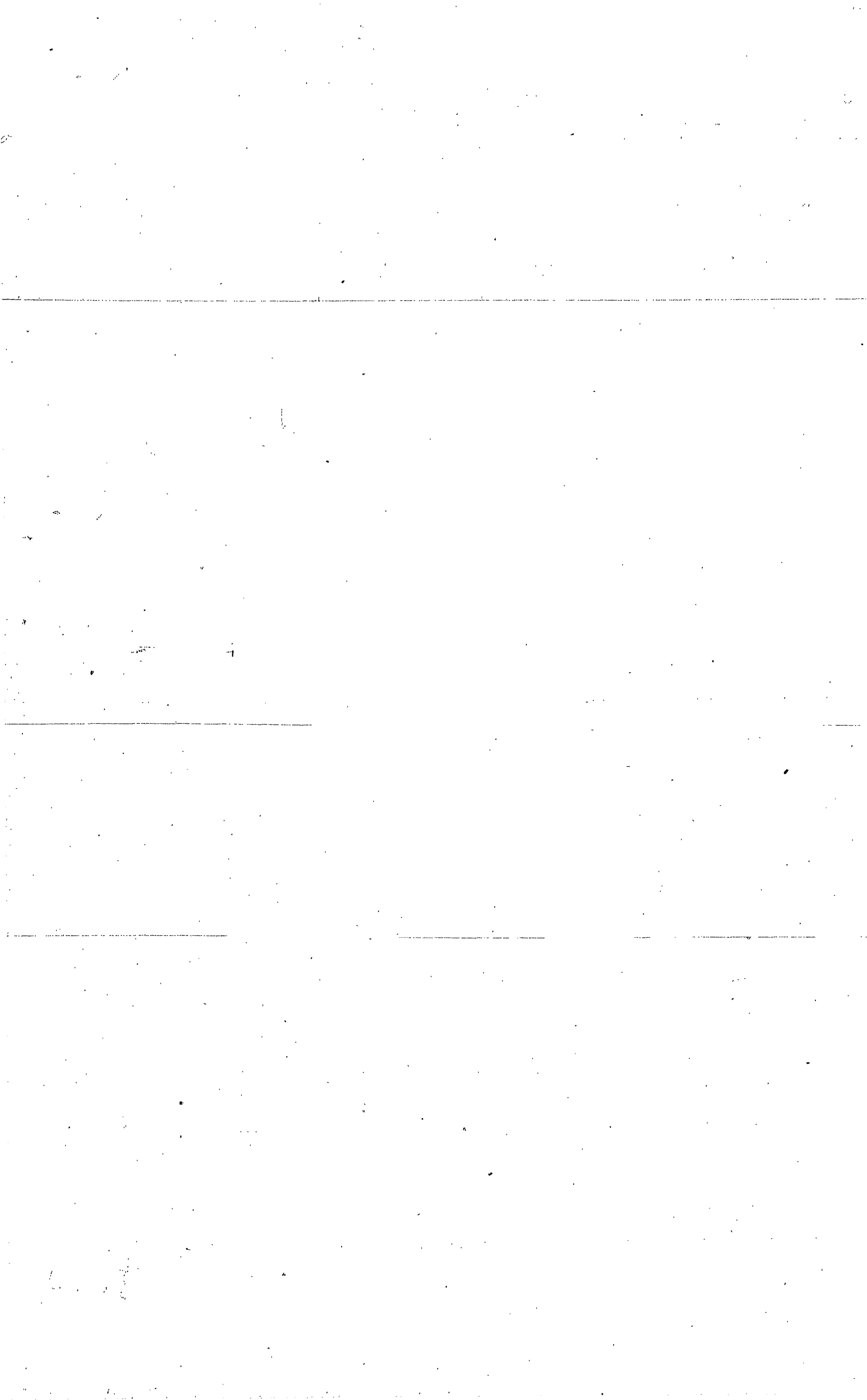
Caya ng̃a,t, ang unang sumupling sa bait
na hinog na bung̃a sa tangcay ng̃ saquit
alay co sa iyo at pag-asa'y labis
na ito'y sacsi rin ng̃ aquing pag-ibig

Yayamang dugo co, catauan at buhay,
talagang iyo na, ¡oh! Ina cong bayan!,
bulaclac ng̃ isip ay ibig co namang
ilangcap sa aquing sa iyo'y pagdamay.

Sa bagay na ito'y cung aco'y sumapit
sa pooc na ari ng̃ dalita,t, hapis,
itong alaala'y, papaui sa saquit
sanhi rin sa iyo ¡oh! bayan cong ibig.

Hanganang co ito,t, aquing ipapaling
ang tang̃ang cong pluma sa ibig lumining
nitong pinag-ugnay ng̃ bait na angquin
yamang talastas ng̃ sa iyo ang dahil.

MARIANO SEQUERA.

Pasimulá.

Manang isang hapong dinalao ang buhay
niyaong magcaumpoc na lungcot at lumbay,
sa isang uupan aco'y, nagulaylay
at pinaguauari itong calagayan.

Ualang ano ano'y, sumilang sa isip
yaong paglilibang sa *jarding* mariquit
caya ñga,t, sa lagay aco ay tumindig
hinanap ang simoy ñg hañging malamig.

At aquing tinuñgo na cusang hinanap
ang pooc na tunay ñg tanang bulaclac
pagdating co roo'y, pinili co agad
ang lalong mariquit, at aquing pinitas.

Ñguni at nalooy, nalagas na tunay
nalanta ñgang cusa,t, bañgo ay naparam,
napaui ang gandá, lumipas ang culay,
caya,t, ang puso co ay muling nalumbay.

At saca inisip cung ano ang dahil
bulaclac na tañgan nalungcot naman din,
puso co'y tumiboc ñg tiboc mahinhin
at uari'y, pinucao ang aquing panimdim.

Pinag-ugnay-ugnay yaring paquiramdam
saca binalangcás sa isip ang bagay,
niyaong co natanto,t, nabatid na tunay,
ang lungcot na yao'y, dahil din sa bayan.

Dito co nabatid cung saan nagbuhat,
cung saan sumupling ang lumbay ng̃ lahat,
pagca,t, natanto co ang *fraileng* dulin̄gas
ay binubusabos Inang Filipinas.

At tuloy dinalao itong ala-ala
niyaong ualang ng̃alan na aquing naquita
asal na mahalay guinaua ng̃ *cura*
sa isang mag-inang ipinahamac niya.

Ang nangyaring ito'y siyang isusulit
at gauing libang̃an ng̃ tanang capatid
JUSTICIA ÑG DIOS siya cong na-isip
itauag sa gayong namasda,t, nabatid.

Ang sumulat.

Puno nang salita.

Cailan mang panahon ang casamaan
cung umiral ma'y sa sandali lamang
Aco.

May isang mag-inang taga ibang bayan,
aquing nalimutan cung ano ang ng̃alan;
ang mag-inang ito'y, mahirap ang buhay,
baquit ulila na sa dapat magmahal.

May loob sa Dios ang babayeng anac
may impoc na puri baga ma,t, mahirap
maganda ang asal, matamis mang̃usap
sino mang tuming̃i'y malulugod agad.

Ang caniyang ina,y lubha ring mabait
di saquim sa pilac, totoong malinis,
sa arao at gabi'y ualang ini-isip
cung hindi ang gutom canilang mapatid.

Sa isang paraang mabuti.t, mahusay,
at hindi naghang̃ad ng̃ anomang yaman,
cung di yaong anac malinis matanao
sa harap ng̃ mundo.t, hangang calang̃itan.

Dapua,t niyaon ng̃a'y may isang dumating
sa canilang bayan isang *fraileng* saquim;
at doo'y nagcura nang̃aral na tambing
ng̃ utos ng̃ Dios na dapat ganapin.

Diua ay dinalao ng̃ gauang pagsinta
ang puso at loob ng̃ nasabing cura,
caya,t, monaguillo'y, tinauag pagdaca,t,
agad pinahanap ng̃ isang dalaga.

Aniya'y, libutin ang loob ng̃ bayan
at iyong sabihin sa mg̃a magulang
na may mg̃a anac na dalagang tunay
na sa arao arao'y, pasa sa simbahan.

At huag lilimuting sila ay sasaglit
matapos magsimba sa convento'y, manhic
at ito'y, bilin co siyang isusulit
sapagca,t, utos ng̃a: ng̃ Dios sa langit.

Itong monaguillo'y, agad ng̃ sumagot:
na caniyang tutupdin sa among na utos,
caya ng̃a,t, nalis na at cusang naglibot
at sa bahay bahay ay manhic manaog.

Palibhasa ng̃ani ay utos ng̃ cura,
lahat ng̃ magulang tumupad pagdaca
at sa arao arao ay nang̃agsisimba,t,
anac na dalaga'y, canilang casama.

Pangagaling pa ng̃a doon sa Simbahan
sa convento nama'y mang̃agtutuluyan;
sasalubong dito ang *among* sa bayan
at magpapahalic sa lahat ng̃ camay.

Dumating ang arao sa gayon ng̃ gayon.
dalauang mag-ina'y, piniguil ng̃ *among*,
aniya'y: Mag-antay at may itatanong
sa iniyong dalaua'y, tila nauucol.

Nḡ mapag-iuan na niyaong caramihan
dalauang mag-inang piniguil na tunay
ang pag-uusisa dito na minulan
nḡ *guinoong curang* may asal halimao

Aniya'y: ¿Ano ba iniyong pagbabanap,
saan quinucuha cailangang lahat?
ang sagot nḡ ina: —Ang aquin pong anac
tahiing damit sa bahay natangap.

Ang tugon nḡ cura: anac mo'y, magandá
ang bagay sa caniya'y, tauaguing *maestra*,
aco ang bahala ilalacad siya,t,
huag nḡ manahi magpacailan pa.

Ang ina'y, sumagot, sa ganitong turing;
—Salamat po *among* sa iyong pagtingin,
cahimanauari icao po'y, gantihin
nḡ Dios sa langit sa gauang magaling.

Madali,t, salita dumating ang arao
ualang aco ano'y, tumangap nḡ dalao,
nḡ isang *sacristan*, mag-inang tinuran
sila'y, tinatauag nḡ *among* sa bayan.

Ang mag-inang ito'y, umayo,t, sumama
sa doroong tauong alila nḡ cura,
ualang guni-guni, ualang ala-ala
cung di ang pangacong maguiguing *maestra*.

Nḡ sila'y, dumating sa harap nḡ *among*
at nacahalic na sa camay nḡ *ungoy*,
ang uica nḡ cura'y: Tinangap co nḡayon
ang *nombramiento* na aquing nilayon.

Caya nḡa at icao uica sa dalagá
magbuhat na nḡayo'y, tunay nḡ maestra,
dito sa bayan mo, at iiuan mo na
yaong pananahi na ualang halagá.

Tandaan mo lamang itong aquing bilin
na sa arao arao huag lilimutin,
ang lahat nḡ bata ay iyong dadalhin
dito sa *Convento,t,* iharap sa aquin.

Sagot nḡ *maestra'y,*: Aquing tatandaan
ang tanang bilin po nḡ *among* sa bayan,
pagcasabi nito, sila'y, nagpaalam
ang toua nḡ ina'y, ualang macapantay.

Sa pagca,t, di alam ang nasa sa loob
nḡ curang sinambit na nagmamaayos,
ang acala niya'y ang gayon ay taos
sa puso at dibdib nḡ lilo't balaquiot.

Magbuhat na niyaon, sa gabi at arao
Maguinoong cura'y laguing dumadalao.
sa mag-inang ito't ang dinadahilan
ay, ang panḡanḡaral nḡ mabuting asal.

Nḡuni at datapua't manang isang hapon
ualang ano ano'y nagsulit ang *among*
aniya,y: Tingnan mo, sa ina ang tucoy,
ang ninanasa co at dinguin mo nḡayon.

Malaqui ang aquing dalang pagmamahal
sa anac mong iyan at magandang asal,
caya't yamang cayo'y ulila nḡ tunay
sa aquin ay cayo,y mabuting pumisan.

Talastas mo namang maigui ang capit
ng̃ sino mang tauong sa cura'y sumanib
gayon din sa pilac ualang isusulit
at sino mang *frayle'y* sagana at sicsic.

Hindi ca daramdam ng̃ ano mang hirap
igagalang ca pa ng̃ capua mong lahat,
balana'y pupuga'y sa iyo't tatauag
macapangyarihan, *papel ay malapad*.

Ang tugon ng̃ ina'y: Pang̃it pong malasin
sa mata ng̃ lahat cung ito'y asalin,
caya po't iurong ang nais na linsil
ualang masasapit ano mang marating.

Mabuti pa po ng̃ang tauaguing mahirap,
marumi ang damit, sa dang̃al ay salat,
huag ng̃ maturan na aco'y may anac
babaye ng̃ cura . . . . . ¡Dios co ay huag!

Sumagot ang cura sa ganitong sulit,
aniya'y: Babaye, icao ay mag-isip,
dapat acalain na cung aquing ibig,
ni ang *gobernador* di maiaalis.

Pag nagcataon pa'y aco'y aayunan
balang sabihin co'y mangyayaring tunay,
caya't isipin mo itong isinaysay,
bucas macalaua'y huag pagsisihan.

Tugon ng̃ babaye: icao po'y bahala
balang ibiguin mo'y mangyayaring paua;
sa ninanasa po'y ualang magagaua
pagca't sinung̃aling ang balat ng̃ lupa.

Malaqui mang lubha ang capangyarihan
nino mang *frayleng* magcura sa bayan,
ualang masasapit, cung pagpipilitang
ilapat sa aquin ang pangit na asal.

Itong sinabi co'y itanim sa isip
at pagtitibayin buhay ma'y maamis,
¡di co acalaing mag asal bulisic,
ang isang *ministro ng̃ Dios* sa langit!

Nang ito'y marinig ng̃ curang causap
sa pagcaupo ng̃a'y tumindig caagad.
at saca uinicang:—¡Tandaan mong lahat,
darating ang arao siyang pagbabayad!

Tuloy ng̃ nanaog ng̃ ualang paalam
ang suca'y na tauong may asal halimao,
magbuhat na niyaon sa gabi at arao
ualang iniisip cung di *cahayupan.*

Caya't sa *convento* ng̃ siya'y dumating
yaong *monaguillo'y* tinauag na tambing
aniya'y: Susundin, itong ibibilin,
gagauin mo agad, huag lilimutin.

Na mamayang gabi'y sunuguin ang bahay
dalauang mag-inang quilala mo naman:
¿Bahay ng̃ *maestra*?, sagot ng̃ *sacristan*,
oo, ang uinica ng̃ cura sa bayan.

—Aquin pong susundin ang mahal na utos,
pagsunod na ito'y mapait sa loob,
pagca't yaring puso'y uari'y natatacot
sa sising darating ng̃ tunay na Dios.

Ang saot ng cura: Huag ca ngang balio
ibig mo pa yata'y manguna sa aquin,
narito ang UALONG PISO at tangapin.
huag cang maingay at aco ay sundin.

Tinangap ang pilac ng saquim sa yaman
nag ualang bahala sa lahat ng bagay,
caya't ang guinaua'y naghanda ng tunay
tanang gagamiting panunog ng bahay.

At pagcagabi nga lubha ng tahimic,
tinungo ang daan at cusang lumapit
sa tinitirahang bahay na maliit
dalauang mag-ina na cahapis hapis.

Saca sinusuhan ang apat na suloc,
ano pa't sa apoy sila ay mabalot.
ang batang babaye'y sa laqui ng tacot
taas ng bintana'y nilucso't nilusob.

Naiuan ang inang natupoc sa apoy
matandang babayeng napag-isa doon,
caya nga't ang anac hindi napatuloy
pag layo't pag alis, piguil ng panaghoy.

Sa sama ng loob siya'y napahimpil
sa tabi ng isang malapit na dinding,
ng calapit bahay, na hindi dinating
ng ningas ng apoy. dahil ng hilahil.

Sa lagay na ito'y bigla siyang quinilic
ng dalauang tauong di niya nabatid,
at siya'y dinala at cusang piniit
doon sa *conventong* tirahan ng ganid.

Sumunod na arao, ¡ano ang gagauin!
siya'y naroon na dapat ng̃ silain
gayong cahirapang, palad ay alipin
ng̃ capua palad, na ualang cahambing

Ang hunhang na cura'y siya'y nilapitan
sa paghihimutoc siya'y niligauan,
¡ang *aspid* na loob hindi na gumalang
sa luha ng̃ batang ulila ng̃ tunay!

Aniya'y: Masdan mo sinapit dinating
ng̃ calagayan mong aayao sa aquin,
pag di pa pumayag sa aquing pag guilio
mapapahamac ca di aco titiguil.

Ang sagot ng̃ bata: Aco ma'y mamatay,
ay hindi papayag sa masamang daan;
ang tugon ng̃ cura: Iyong pag-isipan,
sa cuartong ito'y quita'y babalican.

Magbuhat na niyaon ang cahapis hapis
na inaalipin ng̃ madlang hinagpis,
sa arao at gabi'y nataas sa lang̃it
caniyang panaghoy na sanhi ng̃ saquit.

Caya't ng̃ magbalic ang curang ulupong
ang ulilang bata'y hindi nahinahon;
agad ng̃ guinamit ang ganitong tanong:
¿Inisip mo na ba? ¿at ano ang tugon?

Sumagot ang bata: Icao po'y mahabag
sa abang lagay cong busabos ng̃ hirap,
caya ng̃a't dinguin mo itong paquiusap
sa aquing confesor aco ay haharap.

Confesor na ito'y isa ng̃ang *clérigo*
may tunay na loob at mabuting tauo,
ito ang marapat tauaguing *ministro*
ng̃ Dios sa lang̃it lubhang masaclolo.

Ang tugon ng̃ cura sa gayong pamanhic:
Hindi mangyayari cahit mo ipilit,
at bangang hindi ca na sagot sa sulit
sagot na paayong aquing ninanais.

Sa sama ng̃ loob ng̃ batang na iyac
tumugon ng̃ uicang lubhang mabanayad;
Oo na po *among* mamaya tutupad
caya't magbalic po at aco'y pápayag.

Sa bagay na ito'y ang curang bulisic
sumagot ng̃: Oo't pagdaca'y nalis;
guinaua ng̃ bata'y tumaanang pilit
na di namalayan nino mang casanib.

Pagdaca'y tinung̃o at cusang hinanap
caniyang confesor na may puring hauac,
pagcaquita niya'y agad ng̃ tumauag,
may luha sa mata't siya'y napaling̃ap.

Ang sagot sa caniya: Huag ng̃ magbalic
sa *conventong* yaon ng̃ curang bulisic,
aco ang bahalang sa lahat umusig
at mananagot pa sa caniyang nais.

Caya ng̃a't nangyari'y sabihin sa aquin
ng̃ aquing matanto't siya ay usiguin;
Cung gayon po'y tingnan, ang sa batang turing
aquing dinaanan ng̃ayo'y sasalitin.

Aco po'y ulila sa guilio na ama
at nalabing toua co'y pag-lingap ni ina,
aming pagcabuhay tumangap toui na
ng̃ tahiing damit mahal man ó mura.

Ng̃uni't isang arao cami'y pinatauag
ng̃ curang hindi na natutong mahabag,
at tuloy sinabing iuan co ay dapat
yaong pananahing aquing paghahanap.

Acala ni ina'y mabuti ang nais,
ng̃ curang sinabing. sa ami'y nagsulit.
na aco'y gagaouing *maestra* sa pilit
caya't ang salamat siyang ipinalit.

Dumating ang arao ng̃ capang̃acuan
ng̃ cura sa aquing *títulong* sinaysay,
caya po't nangyaring *nagmaestrang* tunay
dito po sa guilio at nilac-hang bayan.

Ng̃uni't isang hapon ang cura ay nanhic
sa amin pong bahay pagdalao ang nais,
ualang ano ano cay ina'y nagsulit
ng̃ lubhang mahalay tungcol sa pag-ibig.

Sumagot si inang ano mang sapitin
hindi siya papayag sa bagay na turing,
sa lagay na ito'y ang lilo at soail,
umalis na bigla't anaquin ay haling.

Pagcagabi ng̃a po'y sinunog ang bahay
niyaong *monaguillo* na caniyang utusan,
doon po'y si ina ¡Dios co'y namatay!
natupoc sa apoy na dulot ng̃ hunghang.

Sa bagay pong ito'y, aco'y, naninimdim
at sa isang suloc aco'y. napahimpil,
ualang ano ano'y, lumapit sa aquin
dalauang lalaquing may suot na itim.

At aco'y, dinala sa *conventong* tunay
ipinasoc tuloy sa cuartong nalaan,
at ng̃ naroon na pinto ay sinarhan
at aco'y piniit ng̃ ualang dahilan.

Pagca umaga po'y lumapit sa aquin
ang curang doroon, nagsulit na tambing,
aniya,y: Tignan mo, sinapit dinating
ng̃ lilong ina mong palalong magturing.

Sa paghihinagpis aco'y niligauan
ang luha ng̃ puso,y di man iguinalang . . .
pag ligao na yao'y inululang tunay
saca nilangcapan ng̃ balang mahalay.

Oaya po,t, sagot co siya ay magbalic
at aco'y papayag sa ninasang lihis,
saca ng̃a ng̃ siya, doon ay umalis
aco namang ito'y nagtanan ng̃ang pilit.

Caya po narito iyong saclolohan
sa ng̃alan ng̃ Dios, huag pabayaan:
sa lagay cong ito'y maaua pong tunay
at yaong *justicia* ang hing̃i co lamang.

Ang sagot ng̃a nitong caniyang confesor
justicia, justicia, sa iyo'y aampon,
caya't omoui ca, aco'y paroroon,
cung hanapin ca pa ng̃ curang ulupong.

Paroon sa bahay ng̃ iyong magulang
tiahin ó lelang ó caya pininsan,
saca tumahimic sa sariling lagay
aco ang bahala sa lahat ng̃ bagay.

Nang ito'y matanto ng̃ batang causap
ligalíg na loob tumahimic agad,
at tuloy omoui na cusang hinanap
ang bahay ng̃ aleng labing camag-anac.

Ng̃uni't hindi pa lumilipas halos
ang arao na yaon, balita'y sumabog
siya'y hinahanap ng̃ curang may poot
dahil sa nag-asal ng̃ uala sa ayos.

Caya ng̃a't sa bahay ng̃ aleng tinuran
ay doon inabot ng̃ cura't sacristan,
ang batang babayeng ulila sa layao,
capos sa ligaya at sa toua'y uhao.

Nang siya'y maquita ng̃ curang bulisic
pagdaca'y uinicang; ¡oh babaying ganid!
acala mo yata aco'y palulupig
sa isang paris mong licó ang matouid.

Capag hindi ca pa sumama sa aquin
asahan mo na ng̃a na may sasapitin
ang lagay mong iyan na calaguimlaguim,
marahil hindi mo maubos tayahin.

Hangang nagsusulit ang curang halimao,
ang batang babaye'y nag-utos na tunay
ng̃ palihim pa ng̃a confesor tauagan
sa caniyang bahay siya'y saclolohan.

Caya nḡa't nag-abot ang dalauang ito
sa bahay nḡ bata, *cura* at clérigo,
dito na minulan yaong pagtatalo
tungcol sa gagauin nḡ tunay na tauo.

Ang uica nḡ cura, sa bata ang tinḡin
icao ay sumamang madali sa aquin,
dito na tumugón clérigong mahinhin
aniya'y turan mo cung ano ang dahil.

—Siya'y nagtaanan sa aquin convento
nilibac ang utos *Santo sacrificio*,
caya nḡa at nḡayon aco'y naparito
upang parusahan sa dahil na ito.

Sagot nḡ clérigo'y icao ay tumahan
huag cang humanap nḡ lilong dahilan,
cung caya ang bata sa iyo'y nagtanan
dahil sa ang ibig puri ay inḡatan.

Sapagca't icao nḡa'y di dapat tauaguing
ministro nḡ Dios, lubhang maauain,
dahil sa asal mo'y totoong napuing
sa hatol nḡ lanḡit na ualang cahambing.

Sinisira mo nḡa bilin nḡ *cánones*
nilalabág mo pa sampuo pa nḡ *leyes*,
¿hindi mo ba tantong doo'y nacatitic
na baual sa clero ang asal bulisic?

¿Hindi mo ba alám ang dapat asalin
nḡ sino mang fraile, anomang marating?
¿di ba sa *breviario* may tunay na bilin
sa clero'y ang linis, ang dapat gamitin?

Cung ito'y alam mo ¿baquit mo hinamac
ang mahal na bilin ng̃ leyes na lahat,
sanhi sa nais mo na nasa ng̃ oslac?
hayop ang sa iyo'y dapat na itauag.

Tumugon ang curang may impoc na galit
tiguil sinung̃aling, icao ang bulisic
marunong sa lahat, pati pa ng̃ lang̃it
ibig pang maabot ng̃ haling na isip.

Sumagot sa gayon, doroong clérigo
ng̃ uicang mamaya magquiquita tayo,
tutung̃o sa *Juez* at isusumbong co
ang *causa criminal* na iniimpoc mo.

Alam cong icao ng̃a't di ibang tunay
siyang nagpasunog sa caniyang bahay,
doon ng̃a rin naman tupóc na namatay
ang ina ng̃ batang ualang casalanan.

Pagcauica nito'y umalis na agad
at yaong Juzgado ang siyang hinanap,
sa bagay na ito'y ang cura'y nasindac
caya't natiguilan sa sandaling oras.

Mapamayamaya dumating ang *juez*
clérigo'y casama't sa bahay pumanhic,
dito ng̃a inabot ang curang bulisic
na hinihimuyot ang bata sa lihis.

Pagpasoc ng̃ *juez* doon sa pintuan
pagdaca'y nagsulit sa cura sa bayan,
aniya'y sumama sa aquin ng̃a icao
sa ng̃alan ng̃ *ley* bilango cang tunay.

Ang tugón nḡ cura di cana nanḡanib
na aco'y bilango sa aqui'y isulit,
di mo ba tantong ang gayon ay lihis
aco'y cahalili nḡ Dios sa lanḡit.

¿Hindi baga alam may capangyarihan
ang sino mang fraileng magcura sa bayan,
na gobierno't *leyes* dapat na gumalang
ang gayon ay hatol nḡ sangcalanḡitan?

Sumagot ang *juez* nḡ sagot matigás
aniya'y itiguil ang bibig mo oslac,
acala mo yata aco'y nagugulat
sa isang paris mong, catulad ay ahas.

Papa man sa Roma'y pipiiting co rin
cung siya'y suminsay sa *leyes* na bilin,
pagtupad na ito ay utos sa aquin
nḡ lanḡit at lupa; ¡oh! ¡tauong haling!

Icao po'y magsulit sabi sa clérigo
ang tanang nangyari'y nḡ matalastas co,
clérigo'y tumugón ang batang narito
ang lalong mabuting magsabi sa iyo.

Dito na minulan nḡ batang babaye
ang lahat nḡ bagay, at tanang nangyari,
sa bagay na itó'y ang cura'y nagsabi
na yao'y di tunay lilong pamarali.

At ang sinabi pang parang idinugtong
iyan ay bunḡa nḡa ng isip na pusong,
naritong clérigo na may nilalayong
mahalay sa bata... ¡oh asal ulupong!

Clérigo'y sumagot sa ganitong turing
¡oh fraileng halimao, tauong sinuñgaling!
cung ano ang puti ng̃ hábitong angquin
sa dugó mo naman ay siyang ca-itim.

¿Nahiga ca na ba't humilig na cusa
sa piling na ualang caparis na sama?
¿di na ba naumid ang lilo mong dila
sa halay ng̃ sulit na ualang camuc-ha?

¿Ng̃ayon ba't sala mo'y mapaparusahan
ang ibig mo naman aco ay idamay?
sa sama mong quilic, pati ng̃ catouiran
ibig mong bulaguin... ¡mahalay na asal!

Cung dito'y manaog ang tunay na Dios
at cusang masilip ang asal mong hayop,
sa iyo'y icacapit, sa laqui ng̃ poot
bagsic ng̃ parusang ualang maca-ayos.

Sa bagay na ito'y ang doroong *juez*
sa curang may sala ay cusang lumapit,
at saca nag-uica ng̃ ganitong sulit
dumating ang oras, magbari ang matouid.

Sa hiya ng̃ cura ay nagpacamatay
sa oras na yaong hindi namalayan,
nino mang doroon cundi napaquingan
ang putoc ng̃ isang revolver na taglay.

Caya't ng̃ maquitang siya ay patay na
clérigo'y lumapit sa batang dalaga,
aniya'y masdan mo't tunay natupad na
justicia ng̃ Dios, *totoong justicia*.

At saca iniutos, ang patay ilibing
ang *juez* naman nĝa'y umoui nĝ tambing,
at saca ang *causa'y* tinapos naman din
nĝ tama sa utos nĝ matouid na bilin.

Clérigo'y umoui at bata'y iniuan
sa guitna nĝ isang toua, at casayahan,
dahil sa natapos panĝanib na taglay
nĝ caniyang puring ininĝat-inĝatan.

....

Ito ang nangyari, nabasang capatid
ititiguil co na't bahalang mag-isip,
cung ang fraile'y dapat tauaguing mabait
ó tauong uala na ni puso ni dibdib.

Masdan mo rin naman, cung dapat quilanling
ministro nĝ Dios fraileng sinunĝaling,
cung ito ay lihis bahalang touirin
nĝ lalong marunong may bait na angquin.

Ang bunĝa nĝ cutad na isip cong taglay
bunĝang namuco nĝa sa ualang capantay,
na pagmamasaquit sa bayang linac-han
bayang mapagtiis tanang cahirapan.

At sa catunayan nitong hinanaquit
di aco titiguil anomang masapit,
hindi magsasauang maninĝil na tiquis
sa mĝa umapi sa bayan cong ibig.

Fraile, at *castila*, *maputi't maitim*
hangang mangyayari'y aquing sisisihin,
at hindi tutugot anomang marating
ang puri ni *Ina'y* aquing hahabulin.

Fraileng ualang puso, ni habag munti man
fraileng camag-anac ng̃ lilong si Satan,
fraileng mananagot sa isang hucuman
ng̃ tunay na Dios; *Justiciang marang̃al.*

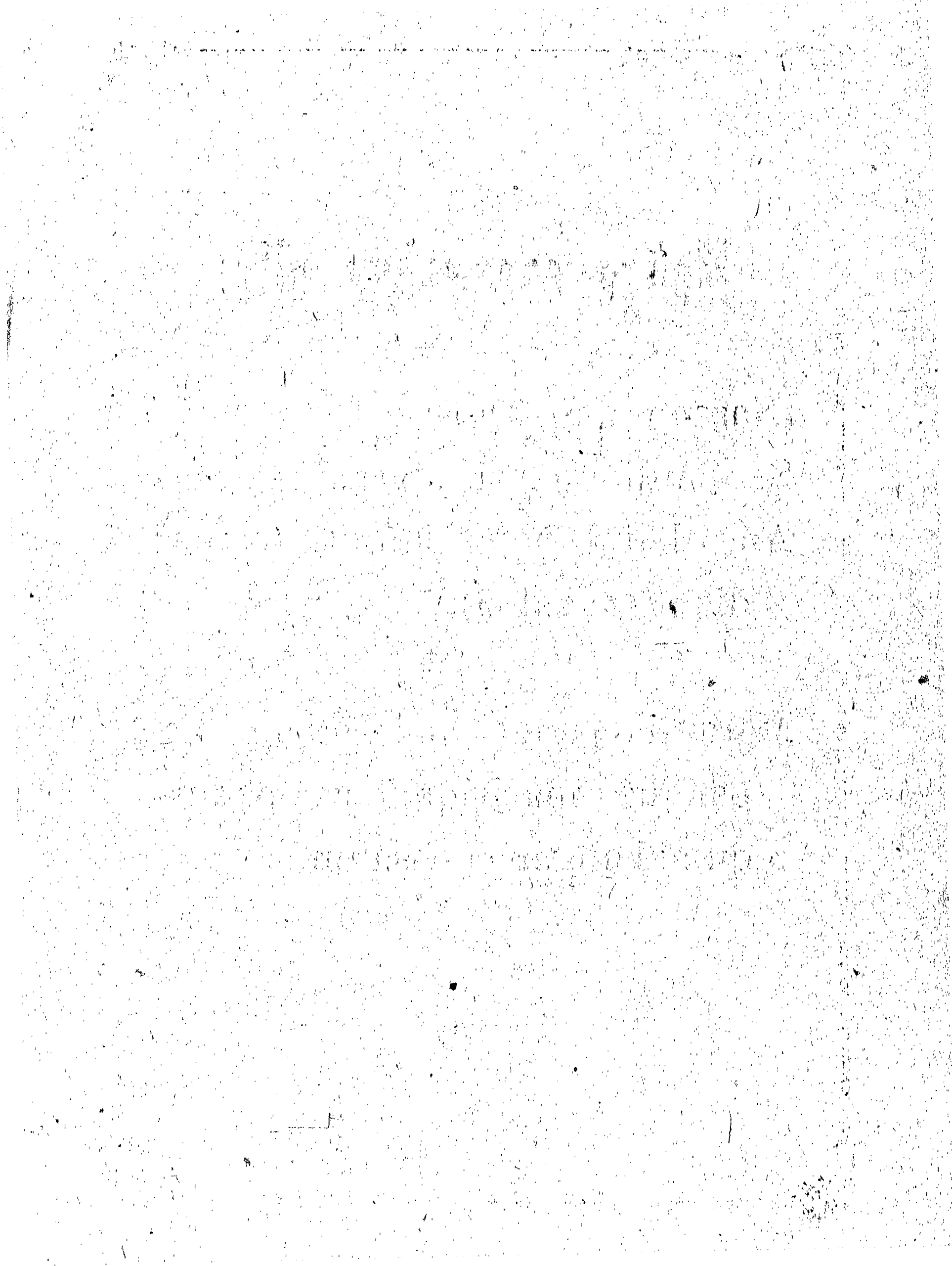
Caya ng̃a't di sucat, itong sinasabi
sa tula cong ito, na unang bahagui:
¡Nasaan ang Dios! carugtong na huli
nitong sinulat co na samà ng̃ *fraile.*

At cung sacali ng̃a'y susulat na muli
tungcol din sa *fraileng* pilipit na budhi,
hindi rin titiguil, cahi ma't mamuhi.
sa aquin ang *papa, cardenal* at *hari.*

At icao nabasang capatid na irog
guilio cong camuc-ha't casanib na loob,
huag lamang baguhin sacali ma't capos
ang tulang mahirap na sa iyo'y handog.

Sucat na sa icao magpunó'y bahala
sa balang mamasid na mali cong catl·à,
at tuloy gamitan ng̃ *isang salitang*
lumabac sa sulat, umayon sa nasa.

UACAS.

Mañga casamahan nitó:

¡Nasaan ang Dios!

Si Emilio at si María.

Ang hatol nang lañgit, (comediang tagalog).

Marami pang ipalilimbag na pauang mari名riquit at paquiquinabañgang basahin.